

Postmuseum på Strilamuseet

Prosjektskildring ”Forprosjekt Festo Postmuseum”

Versjon 1.2
16-09-2020

Innhald

1. Bakgrunn

2. Føremål

3. Utstillinga

4. Arrangement

5. Framdriftsplan

6. Organisering

7. Formidlingsstrategi

8. Budsjett / finansiering

1. Bakgrunn

Dette dokumentet gjer greie for eit forprosjekt som skal etablera eit postmuseum med lokalt og regionalt tilsnitt lokalisert til Feste i Alver kommune. Ideen om å få til eit postmuseum i Bergen postområde kjem frå postmannen Vegard Bakka (1940-2016). Vegard hadde gjennom ein lang yrkeskarriere ulike roller i Postverket – mellom anna som reisande postekspeditør på fjordabåt. Vegard var ein posthistorisk eldsjel, og han hadde stor hugnad for dei gamle fjordabåtane. Gjennom år samla han inn inventar og utstyr frå nedlagte poststader. Etter han gjekk bort i 2016 har kona hans, Aud Smeby Bakka, forvalta samlinga. Ho har no avgjort at Lindås sogelag får overta resultatet av Vegards innsamlingsarbeid til glede for ålmenta. Denne rause gåva utgjer grunnlaget for postmuseet på Festo. Prosjektet legg til grunn at også andre postinteresserte kjem til å donera materiale til museet.

Sokneprest og lokalhistorikar i Ullensvang, Olaf Olafsen (1843-1932) skreiv i bygdeboka om Ullensvang at *intet kan saaledes som Postvæsenets Fremgang vise den store Udvikling, som er foregaaet i mange Retninger blant os i den sidste Menneskealder*. Olafsen formulerte seg slik i 1907. I åra som følgde fekk Postverket ei enno viktigare rolle i samfunnsutviklinga. Forskarar har heldt fram at me kan snakka om ein ny postal kultur som knytte saman teknologiske framsteg, næringsutvikling og folks ønskje og behov for kommunikasjon på tvers av grenser både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Då verda tok steget inn i informasjonssamfunnet på slutten av førre hundreåret var Postverket si samfunnsmessige posisjon på hell. I dag er, med få unntak, alle ordinære postkontor nedlagde, og folk nyttar elektroniske hjelpemiddel for å kommunisera med kvarandre. Posten har flytta inn i daglegvarebutikken. Slik sett er postkontoret attende der det starta på andre halvdel av 1800-talet.

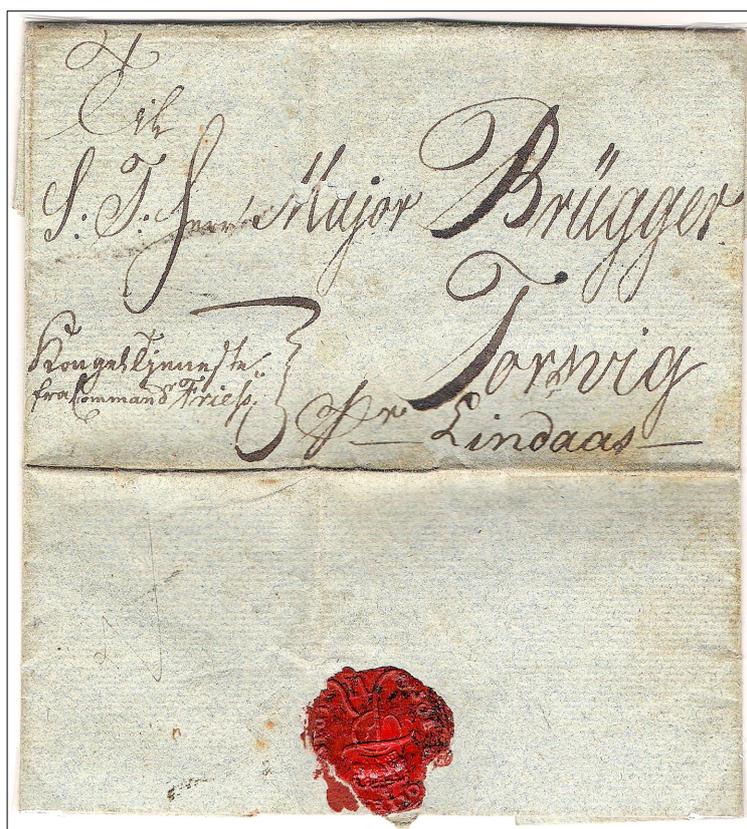
Den nasjonale postutstillinga og Norges Postmuseum finn me på Maihaugen på Lillehammer. Postmuseet på Festo vil ha som føremål å spegla lokale og regionale samanhengar i den postale utviklinga. Merksemda vil særleg verta retta mot *postvegen mellom Bergen og Trondheim* som frå 1785 hadde si rute gjennom Nordhordland, og ikkje minst den seinare *koplinga mellom post, fjordabåt og landhandel*. Sentralt i utstillinga står også *eit komplett postopneri frå 1970-talet* – ei verksemd som mange framleis vil kjenna seg att i.

2. Føremål

Poststadane i Nordhordland er grundig dokumenterte i boka *Post- og stempelhistorie for Nordhordland* frå 2016. På sett og vis skildrar boka det lokale, postale landskapet i tekst og bilete. Me finn også poststaden 5107 Feste i denne boka. Her var det brevhus og seinare postopneri frå 1919 til 1971. Posten var lokalisert til dampskipskaien ein dryg kilometer frå skulebygget der Strilamuseet held hus.

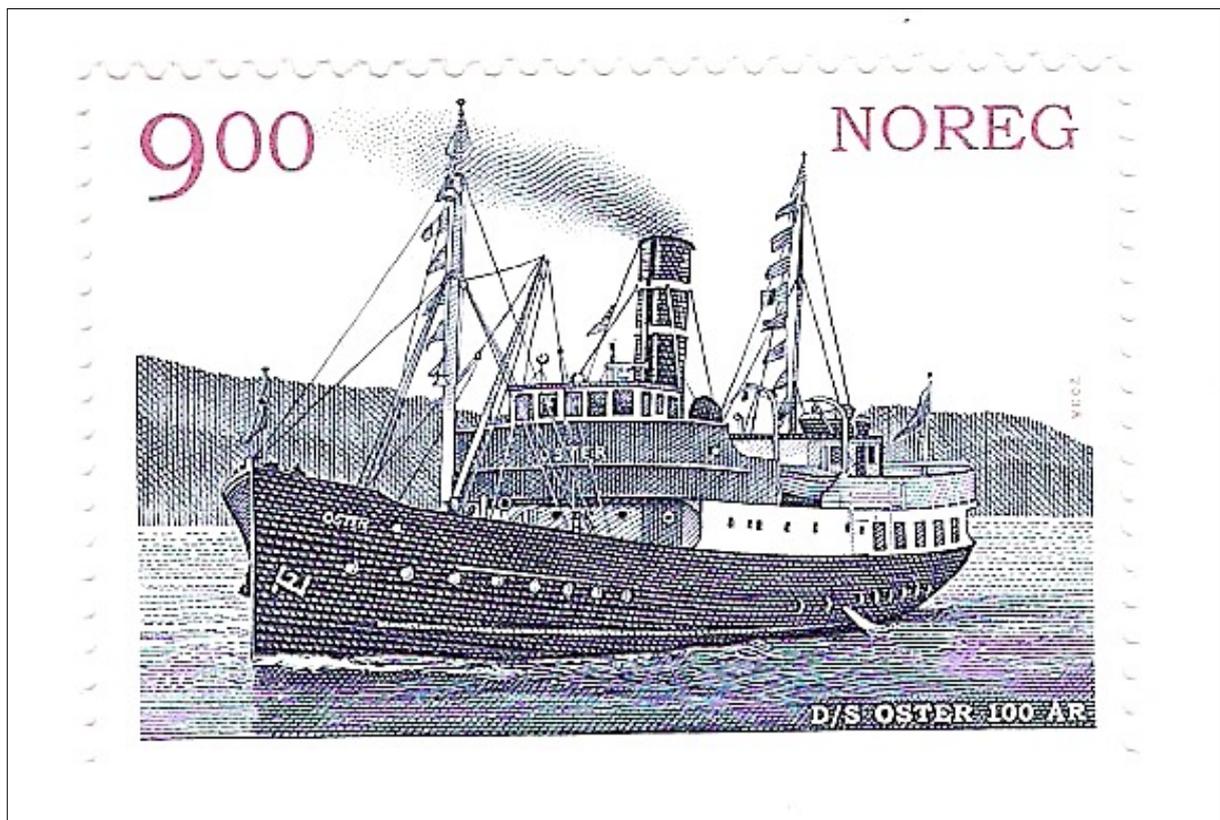
Postmuseet på Festo har som føremål å formidla lokal og regional posthistorie med utgangspunkt i området Bergen – Nordhordland 1785-1998. Me vil særleg leggja vekt på å

- halda fram saga om Den Trondhjemske Postveg med foto og dokumentasjon. Postgardar, trasear og bruk 1787-1868. Delar av postvegen – Trælevika-Vågseidet – vert no vøla og teken vare på av Statens Vegvesen.

I følge ein plakat frå 1786 var føremålet med postvegen mellom Bergen og Trondheim *at gavne Fiskerierne og andre Næringveie i disse avsides beliggende Stæder, samt lette og befordre den deraf flydende Handel*. Mykje av brevposten gjekk nok likevel i førstninga til embetsfolk. Som dømet ovanfor: Brevet er inni dagsett Bergen 2. juli 1812. Avsendar er kommandør Friess som hadde ansvaret for kystvernet på Vestlandet – mottakar er lokalt befalingsmann major Brügger som budde på Torsvig i Masfjorden. Garden hørde til Lindås på denne tida.

- dokumentera dei reisande postekspedisjonane på skip og båtar i ruter på Bergen – Nordhordland. Foto og postgjenstandar frå tida 1866 – 1968.
- presentera funksjonar, oppgåver og interiør ved eit postopneri slik det såg ut kring 1970 inklusiv arbeidsplassen til eit landpostbod. Frå postopneriet skal det vera mogleg å senda kort / brev (motivstempel).
- visa eit utsnitt av uniformer, gjenstandar og postsymbol m.m.

Velkjende DS Oster vart heidra med frimerke 6. Juni 2008.

3. Utstillinga

Alver kommune har gitt Lindås sogelag disposisjonsrett til Festo skule i Seim. I dette skulebygget vert det plass til *Strilamuseet*. Her kjem det utstillingslokale for ulike føremål. Elektroutstillinga *Lys og straum til Nordhordland* er allereie på plass.

Til *Festo Postmuseum* er det sett av eit rom på om lag 30 rutemeter og tilhøyrande korridor på om lag 35 rutemeter. Lokalet vert no tilrettelagt for føremålet.

Førebels legg ein opp til følgjande faste utstilling:

- Postvegen frå Bergen gjennom Nordhordland. Ein vegg med posterar som dokumenterer traseen postvegen følgde, poststadar og postgardar etter vegen, vegbyggjarar og postførarar, dokument m.m.
- Komplette postuniformer (3-5) frå ulike tidsepokar. Montert på utstillingsdokker i eigen monter.
- Postopneriet anno 1970. Prosjektet tek sikte på å bygga opp eit autentisk postopneri med skranke og postale effektar. I tillegg vert det utstilling som skal syna dei postale tenestene. Her inngår mellom anna ein sorteringsreol for landpostbod.
- Dar kjem dampen med post. Ein vegg med posterar som dokumenterer samanhengen mellom postføring og dampskipstrafikk. Skrin frå reisande postekspedisjonar inngår mellom anna her.
- Montrar med teknisk utstyr, skilt og blankettar osb.
- Samlinga inneheld også eit mindre posthistorisk bibliotek. I tillegg til faglitteratur vil biblioteket også innehalda informasjonsmaterieil frå Posten.

Allereie frå starten legg ein opp til å satsa på *digitalisering*. Prosjektet vil samarbeida med fagfolk frå Osterøy museum for å realisera dette. Ny teknologi gjer det mogleg å formidla kunnskap om post, veg og fjordabåt på nye måtar. Samlingane kan vitjast uavhengig av tid og stad. Bruk av til dømes QR-kodar opnar for at den fysiske utstillinga vert supplert med tekst og bilete ein kan henta frå digitale kjelder.

Bruk av ny teknologi kan også gjera samlingane i Strilamuseet meir tilgjengeleg og spanande for barn og unge.

4. Arrangement

Det er eit mål at Festo Postmuseum skal ha jamleg ope for publikum.

Det er eit ønskje å etablera samarbeid kring tiltak som Den kulturelle skulesekken.

Strilamuseet og Festopostmuseum har som føremål å verta synlege som besøksstad og attraksjon. Til dømes kan det vera aktuelt å samarbeida med DS Oster om lokal turar til (turist)attraksjonar i Nordhordland.

Nærare plan for opningstider og arrangement vil verta utvikla i forprosjektet.

5. Framdriftsplan

Framdriftsplanen vert oppdatert etter som nye aktivitetar vert identifiserte. Corona-situasjonen har lagt ein dempar på aktiviteten. Ved prosjektstart i mars hadde ein von om å opna i løpet av hausten 2020. Dette er utsett til våren 2021.

Framdriftsplan		
Tid	Tiltak	Status
Mars 2020	Pakking og transport av samlinga til Vegard Bakka	Gjennomført
Mai 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegging av utstillingslokale. • Utarbeiding av plan for utstillingslokale • Utarbeiding og godkjenning av forprosjektskildring 	Gjennomført
Mai – desember 2020	Arbeid med finansiering / søknader om tilskot	I arbeid
Juni-juli 2020	Tinga montrar og montera montrar	Gjennomført
Juni-juli	Diskusjonar og drøftingar med <ul style="list-style-type: none"> • Alver kommune • Museumssenteret i Hordaland/Osterøy museum 	Gjennomført
August-september	Møte med Vestland fylkeskommune Møte med Statens vegvesen	Under planlegging Under planlegging
August-september	Oppussing av lokalet	Dugnad i gang
August-oktober	Utarbeida og starta opp arbeidet med digital løysing - opplegg for registrering	Førebuingar i gang
August-oktober	Utforming av posterar / utstilling om postveg og dampskip	I arbeid <ul style="list-style-type: none"> • møte med Allkopi 4. Juni • knytt grafisk utformar Mai-Liss Møn til prosjektet
September-desember	Montering av samlinga	
Desember 2020	Statusrapport til Lindås sogelag	
Haust-vinter 2020-2021	Planleggja opning og arrangement for 2021	
Juni 2021	Avslutting av forprosjekt Rapport til Lindås sogelag	
Juni-juli 2021	Plan for utviklingsprosjekt	

6. Organisering

Det er Jan B. Thorsheim, på vegne av Lindås sogelag, og postpensjonist Arthur Brekke som har gjort avtale med Aud Smeby Bakka om overtaking av den posthistoriske samlinga.

For arbeidet med forprosjektet kan me skissera følgjande organisasjon:

Prosjekteigar er Lindås sogelag.

Prosjekteigar har totalansvaret for forprosjektet og godkjenner prosjektdirektiv og budsjett. Alle søknader om økonomisk støtte skal gå via Lindås sogelag. Styret i sogelaget skal informerast skriftleg om framdrift og økonomi innan følgjande tidspunkt:

01.12.2020 Statusrapport

01.06.2021 Sluttrapport Forprosjekt

Prosjektleder er Jan B. Thorsheim

Prosjektleder har ansvar for gjennomføringa av forprosjektet. Prosjektleder rapporterer til styret / styreleder i Lindås sogelag

Det er oppretta ei nemnd (arbeidsgruppe) med følgjande medlemmer:

Olav Idsø, Lindås sogelag
Arthur Brekke, postpensjonist
Jan Einar Hjelmtveit, postpensjonist
Hans Tvedt, postpensjonist
John Søggen, postpensjonist
Egil Hindenes, postpensjonist
Arne Eriksen, posthistorisk skribent

Nemnda deltek i gjennomføringa av forprosjektet etter avtale med prosjektleder. Nemnda kan supplerast om forprosjektet har behov for fleire ressursar / kompetanse. Arbeidet i nemnda er dugnadsbasert.

Det er gjort avtale med grafisk utformar Mai-Liss Møn

Samarbeidspartar

Museumssenteret i Hordaland / Osterøy museum

Kontaktpersonar: Solveig Jordal & Nikolai Rypdal Tallaksen

Alver kommune

Kontaktpersonar: Eilin Feste & Bente Kopperdal Hervik

Den kulturelle skulesekken: Hanne Vatnøy

Statens vegvesen

Kontaktperson: Bjørn Grassdal

Vestland fylkeskommune

Kontaktperson: Ronny Skaar

Norges Postmuseum, Maihaugen / Posten

7. Formidlingsstrategi

Forprosjektet vil laga ein formidlingsstrategi som minimum femner om følgjande problemstillingar:

- Grafisk profil – vil særleg gjelda postrane i utstilling
- Informasjonsmateriell til publikum
- Bruk av ny teknologi / Digitalt museum / QR-koder / sosiale medium / Facebook
- Informasjon til media
- Foredrag og presentasjon om Festo Postmuseum
- Småskrifter / artiklar om lokal posthistorie

8. Budsjett / finansiering

Det er gjort eit forsiktig overslag som tilseier at etableringa av Festo Postmuseum vil ha behov for ei kostnadsramme på kr. 375.000. Det vert jobba med framtidig detaljert kostnads- og finansieringsplan. Utgiftene i forprosjektet gjeld utstyr til utforming av utstillinga – alt frå montrar til posterar (fagleg bistand til layout / tekst / trykking) og IT-kompetanse knytt til digitalisering.

Den praktiske gjennomføringa av prosjektet vert basert på dugnadsarbeid. For at prosjektet skal koma i gang med arbeidet har Lindås sogelag forskottert kr. 100.000.- som i hovudsak går til utstillingsmontrar. Nedanfor er det sett opp to tabellar som gjer greie for økonomiarbeidet så langt. Tabellane vert oppdaterte i framtidige versjonar av prosjektskildringa.

UTGIFTER			
Kostnad	Sum	Merknad	Status
Pakking / transport av samlinga til Vegard Bakka	10.000	Dugnad + bil	Gjennomført
Materialar tilpassing av utstillingslokale – oppsetting av lettvegg	15.000	Dugnad + materialkostnad	Gjennomført
Utstillingsmontrar til postopneriet	80.000		Leverert museet
Utstillingsmontrar til korridor	60.000	Det vert henta inn tilbod	
Utstillingsplakatar – utforming	50.000	Gjeld mellom anna kjøp av grafisk kompetanse	
Utstillingsplakatar - produksjon	50.000		
Digitalisering	50.000	Gjeld mellom anna kjøp av IT-kompetanse	
Dugnad	0	Tilsvarande 2000 timar fram til eventuell opning i oktober 2020	
Ymse / buffer	60.000		
Sum	375.000		

INNTEKTER. Søknad om midlar første halvår 2020

Verksemd / institusjon / fond	Søknad	Status	Tilskot
Norwex-fondet	5.000	Søknad sendt 31.05.20	2.000
Striletaggen	25.000	Søknad sendt juni 2020	
Alver kommune	30.000	Søknad sendt februar 2020	10.000

INNTEKTER. Søknad om midlar andre halvår 2020 / 2021

Verksemd / institusjon / fond	Søknad	Status	Tilskot
Statens vegvesen	100.000	Søknad sendt (august 2020)	
Alver kommune – Den kulturelle skulesekken	20.000	Søknad sendt (august 2020)	
Alver kommune - kulturmidlar	30.000	Søknad sendt (august 2020)	
Posten	100.000	Under arbeid	
Vestland fylkeskommune	100.000	Søknad sendt (august 2020)	
Sparebanken Vest	50.000	Søknad sendt (september 2020)	
Bergen kommune	10.000		
Per Gelleins minne-fond	5.000	Søknadsfrist mars 2021	
Norwex-fondet	5.000	Søknadsfrist mai 2021	